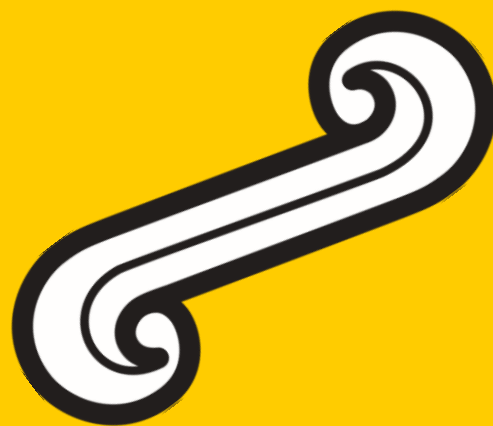

Ruiskumestarin talo

Virikeaineisto alakouluille

Ruiskumestarin talo oppimisympäristönä

Ruiskumestarin talo on hyvä tutustumiskohde alakoululaisille. Se kertoo 1860-luvun pikkuporvariston elämästä. Talo on sisustettu ruiskumestari Alexander Wickholmin ja hänen perheensä kodiksi. Oppilaiden kanssa on hyvä valmistautua Ruiskumestarin talossa käyntiin etukäteen sekä käsitellä vierailua jälkeenpäin yhdessä. Ruiskumestarin talo on pieni, ryhmässä voi olla kerrallaan enintään 20 lasta. Vierailulla kuljetaan aina museon henkilökunnan kanssa.

Tämän aineiston tarkoitus on tukea vierailua Ruiskumestarin talossa ja tutustuttaa lapset entisajan asumiseen. Opettaja voi muokata lopussa olevia tehtäviä tarkoituksiinsa sopivalla tavalla. Tehtävät kannattaa tulostaa. Oppilaat voivat tehdä ne koulussa yksin tai ryhmässä opettajan harkinnan mukaan joko ennen museokäyntiä tai sen jälkeen. Ruiskumestarin talossa ei voi tehdä kirjoitustehtäviä.

Ryhmälle voi tilata maksuttoman opastuksen. Se tulee varata hyvissä ajoin etukäteen osoitteesta hkm.peda@hel.fi tai puhelimella 09 310 20567.

Aineisto soveltuu opsin kohtiin L1, L2, L4, erityisesti historian ja ympäristöopin opintoihin ja monien ilmiöiden, kuten asuminen ja ruokatalous, tutkimiseen.

Tutustuminen Ruiskumestarin taloon

Ruiskumestarin talon tunnelmaan voi eläytyä myös verkon kautta. Museo on kuvattu 360 asteen kameralla, joten jokaista huonetta voi tarkastella lattiasta kattoon asti. Kuvaa voi pyörittää joka suuntaan ja tarkentaa yksityiskohtiin. Kuvat voi katsoa yhdessä oppilaiden kanssa ennen vierailua tai sen jälkeen.

Ne löytyvät osoitteesta

<http://ruiskumestarentalo.fi/ruiskumestarin-talo-360/>

Lisätietoa

<http://www.ruiskumestarentalo.fi>

<http://www.hkm.finna.fi>

<http://www.helsinkikuvia.fi>

Narinkka 1980, Helsingin kaupunginmuseo 1981.

Antoisaa vierailua Ruiskumestarin talossa!

Pihapiiri

Ruiskumestarin talo sijaitsee Kruununhaassa. Talon tarkkaa rakennusvuotta ei tiedetä, mutta jo vuonna 1818 se on ollut paikoillaan.

Talo kertoo ruiskumestari Alexander Wickholmin ja hänen perheensä tarinaa. Ruiskumestari kuoli vuonna 1896. Talon peri hänen tyttärensä Augusta ja myöhemmin Augustan tytär Martta, joka myi tontin ja rakennukset Helsingin kaupungille vuonna 1974.

Pieni piharakennus on yhtä vanha kuin Ruiskumestarin talokin. Siinä asui vuokralaisia. Tontin perällä oli talli, navetta, vaunu- ja puuvaja sekä ulkokuoneet. Ne purettiin ja niiden paikalle rakennettiin 1905 kolmikerroksinen kivitalo. Myös siinä asui vuokralaisia. Nykyisin kivitalossa toimii kaupungin päiväkotit. Piharakennuksessa on museon info ja pieni puoti.

Kaupunki kasvoi, ja ihmiset tarvitsivat asuntoja. Myöhemmin monet puutalot purettiin ja niiden paikalle rakennettiin kerrostaloja. Nyt Kristianinkadulla on jäljellä enää Ruiskumestarin talo. Se on yli 200 vuotta vanha.

Kamari

Ruiskumestari Alexander Wickholm osti talon vuonna 1859. Perheeseen kuului lisäksi vaimo Erika ja lapset, Augusta, Alexander, Karl ja Frans. Salin ovensuussa on pieni valokuva perheestä. Alexander Wickholm istuu tuolilla kuvan oikeassa laidassa.

Pienessä talossa asui monta ihmistä. Kaikilla ei ollut omaa makuukamaria, eikä omaa sänkyäkään. Sängyt eivät saaneet viedä paljon tilaa, ne olivat usein sivusta vedettäviä. Päivisin sänky toimi sohvana ja öisin se levitettiin sängyksi, jossa saattoi nukkua monta lasta.

Huoneet lämmitettiin kaakeliuuneilla tai kakluunilla. Kun puut olivat palaneet ja hiillos oli sammunut, suljettiin kakluunin pellit. Kakluuni piti huoneen lämpimänä pitkään.

Ennen kaupungissa oli paljon pieniä puutaloja Tulipalot olivat todellinen uhka. Helsinki on palanut historiansa aikana monta kertaa. Ruiskumestari huolehti palokunnan palokaluksista. Hän piti huolta myös siitä, että joka talossa oli paloluutia ja vesisankoja. Sammutusvesi otettiin merestä. Meren jäädyttyä ruiskumestarin tehtäviin kuului pitää huolta siitä, että avannot pysyivät auki ja niistä saatiin nopeasti sammutusvettä, jos tulipalo syttyi.

Sali

Saliin ei pääse sisälle mutta sinne voi katsoa kamarin ja eteisen oven suusta. Sali oli niin arvokas huone, että sitä käytettiin vain juhlapäivinä, ei arkisin. Salissa on hienoja huonekaluja. Pietarissa valmistettu sohvakalusto on tyyliltään biedermeieriä. Sen jalat muistuttavat leijonan tassuja.

Sohvan takana on iso peili. Sen peililasi on tehty kahdesta osasta. Vuonna 1734 säädettiin peilivero, ja peilistä maksettiin veroa peililasin koon mukaan. Kahdesta pienestä peilistä maksettiin vähemmän veroa kuin yhdestä isosta. Siksi vanhemmissa peileissä on usein kaksi peililasia. Peilivero oli voimassa 1800-luvun lopulle saakka.

Nurkassa on kirjoituslipasto eli sifonieeri. Kirjoittamiseen käytettiin sulkakynää ja mustetta. Iltaisin ihmiset pelasivat korttipelejä ja dominoa. He lukivat myös kirjoja ja sanomalehtiä ja kirjoittivat kirjeitä, jos osasivat lukea ja kirjoittaa! 1860-luvulla luku- ja kirjoitustaito tosin eivät olleet kovin yleisiä.

Huoneet valaistiin kynttilöin tai öljylampuilla, koska sähköä ei vielä ollut. Salin valaisin on kynttiläkruunu. Se on valmistettu messingistä ja siinä on puikkomaiset kristallit.

Kyökki

Kyökissä on monia kupariastioita. Niitä käytettiin ruuan valmistukseen ja säilytykseen. Yleisimpiä olivat kahvipannut, kattilat ja kannut sekä erilaiset muotit ja vuoat. Kyökin kupariesineet olivat vauraan kodin merkki ja emännän ylpeyden aihe. Omaa asemaa ja perheen varallisuutta korostettiin runsaalla kupariastioiden määrällä. Niiden kiillotus oli piikojen tärkeä tehtävä. Ennen juhlapäiviä kupariesineet piti kiillottaa niin kiiltäviksi, että niistä voi peilata vaikka oman kuvansa.

Ruoka valmistettiin ja kahvi keitettiin kyökin puuhellalla. Kahvia keitettiin pulleamahaisessa nokallisessa kuparipannussa. Kodissa oli yleensä useita erikokoisia kahvipannuja, koska uskottiin että kahvista tuli laihaa jos sen keitti liian suuressa pannussa. Nokan läppä esti roskaa joutumasta pannuun, mutta myös lutikoita ja torakoita. Sitä kutsuttiinkin lutikkaläpäksi.

Ikkunan edessä olevalla pöydällä on teekeitin, samovaari. Samovaarin sisällä on säiliö, johon laitetaan vettä. Siellä on myös tila kuumille hiilille. Hiilet voidaan ottaa keittiön hellasta ja laittaa samovaariin. Ne lämmittävät veden. Samovaarin päällä on pieni kannu, johon laitetaan haudutettua teetä. Kun tee ja kuuma vesi sekoitetaan, saadaan sopivaa juomaa, joka makeutetaan hillolla venäläiseen tapaan.

Kotona leivottiin ennen ruisleipiä vain muutaman kerran vuodessa. Kun leivät oli leivottu ja ne oli paistettu, ne nostettiin kuivumaan leipävartauksiin. Vartaissa leipä muuttui kuivaksi ja kovaksi ja se säilyi pitkään pilaantumatta.

Wickholmin perheellä oli kotitöissä apuna kaksi piikaa, Eva ja Aurora. Piiat myös asuivat Ruiskumestarin talossa. He nukkuivat kyökissä sivusta vedettävässä sängyssä. Piiat olivat usein nuoria maalta kaupunkiin muuttaneita tyttöjä, jotka tekivät taloissa töitä ennen naimisiinmenoaan.

Keittiökamari

Kamarissa on katosvuode. Se näyttää kapealta mutta sekin on sivusta vedettävä sänky. Vuoteen ympärillä olevat verhot vedettiin kiinni kun mentiin nukkumaan, koska etenkin talvisin huoneet olivat kylmiä ja vetoisia. Kun verhot olivat kiinni, sängyssä oli paljon lämpimämpää kuin kamarissa.

Ikkunan edessä on kapiroarkku. Kapiot ovat vaatetavaroita, joita morsiamen piti tuoda mukanaan naimisiin mennessään. Kapiroihin kuului morsiamen vaatteita sekä lakanoita, pyyhkeitä ja muita liinavaatteita ja vuodepeitteitä. Näitä tavaroita säilytettiin usein kapiroarkussa, jonka sulhanen valmisti.

Kysymyksiä ja pohdittavaa

Vastauksia löytyy tekstistä ja verkossa olevista kuvista. Kysymysten ja pohdinnan avulla voidaan esimerkiksi keskustella tutuista arkipäivän ilmiöistä ja miettiä vaikkapa kotiaskareita ja asumista ennen ja nyt.

Pihapiiri

Miksi taloa kutsutaan Ruiskumestarin taloksi?
Miten vanha on Ruiskumestarin talo?
Mitä rakennuksia näette pihapiirissä?
Mistä materiaalista ne on rakennettu?

Kamari

Mitä tarkoittaa makuukamari?
Miten huoneet lämmitettiin?
Mitä ruiskumestari teki työkseen?
Mistä Helsingissä saatiin tulipalojen sammutusvesi?
Miksi Helsingissä oli aikaisemmin paljon tulipaloja?

Sali

Millaiset jalat sohvalla on?
Mitä ihmiset tekivät iltaisin?
Miksi iso peili tehtiin usein kahdesta pienestä peililasista?

Kyökki

Millä nimellä kyökki tunnetaan nykyisin?
Mistä materiaalista valmistettuja astioita kyökissä on paljon?
Miksi ruisleivät on laitettu leipävirtaisiin?
Miksi ruisleivässä on reikä keskellä?
Miksi teekeitintä kutsutaan toiselta nimeltä? Miten se toimii?
Mitä piikat tekivät työkseen?

Keittiökamari

Miksi vuodeverhot vedettiin kiinni?
Mitä ovat kapiot?
Mikä on kapiroarkku?

